

ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΤΡΙΕΤΙΑΣ 2013-2016

ΟΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ Ο ΒΑΘΜΟΣ ΕΠΙΤΕΥΞΗΣ ΤΟΥΣ

&

ΠΡΟΤΑΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΕΛΙΞΗ

ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ

Η Εθνική Σχολή Δικαστικών Λειτουργών έχει ως πηγή χρηματοδότησης, από το 2010, σε ποσοστό 90% του ετήσιου προϋπολογισμού της, τα ευρωπαϊκά προγράμματα. Η ένταξη στην ευρωπαϊκή χρηματοδότηση, οι σχετικοί όροι που επιβάλλονται από το πρόγραμμα καθώς και η εισροή των χρημάτων στο ταμείο της Σχολής, συνιστούν περίπλοκες γραφειοκρατικές διαδικασίες που έχουν ως αποτέλεσμα μεγάλες δυσχέρειες στην καθημερινή λειτουργία της. Πρωταρχικός στόχος της Διεύθυνσης την τριετία που διέρρευσε, ήταν η οικονομική επιβίωση της Σχολής μέσα σ' αυτό το δύσκολο χρηματοδοτικό περιβάλλον και, συνακόλουθα, η συνέχιση των δράσεων της τόσο στην προεισαγωγική εκπαίδευση όσο και στην επιμόρφωση. Με επίμονη και επίπονη προσπάθεια του διευθυντικού και υπαλληλικού προσωπικού κατέστη δυνατή η επιβίωση της Σχολής αφενός με την απορρόφηση των κονδυλίων που περιλαμβάνονταν στο προηγούμενο ΕΣΠΑ, το οποίο έληξε το 2013, και αφετέρου με την αναδρομική ένταξή της στο νέο χρηματοδοτικό ευρωπαϊκό πρόγραμμα που καταλαμβάνει την περίοδο 2014-2020. Παρά τις θετικές αυτές εξελίξεις απαιτείται συνεχής προσπάθεια λόγω των διαδοχικών (απρόβλεπτων συχνά) προβλημάτων που ανακύπτουν κατά την εκταμίευση των χρηματικών ποσών τόσο για την προεισαγωγική όσο και για τη συνεχιζόμενη κατάρτιση. Να σημειωθεί ότι η ένταξη στο νέο χρηματοδοτικό ευρωπαϊκό πρόγραμμα περιλαμβάνει αυστηρότερους όρους και περιορισμούς για την υλοποίηση της χρηματοδότησης που επιβάλλουν στη Σχολή τη διαμόρφωση νέων διαδικασιών (πχ. μοριοδότηση υποψηφίων για διδασκαλία στην προεισαγωγική εκπαίδευση, ανίχνευση εκπαιδευτικών αναγκών -με τη χρήση συγκεκριμένων μεθόδων- για την επιμόρφωση, ανάπτυξη καινοτόμων μορφών εκπαίδευσης κλπ.).

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ: ΠΡΟΕΙΣΑΓΩΓΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Οι στόχοι που τέθηκαν κατά την τριετία 2013-2016 για την προεισαγωγική εκπαίδευση ήταν οι εξής:

1. Μεθοδολογία διδασκαλίας

Οι βασικές κατευθύνσεις της μεθοδολογίας που διέπουν τη διδασκαλία αποτυπώθηκαν σε κείμενο, το οποίο εγκρίθηκε από τα όργανα της Σχολής (Συμβούλιο Διδασκόντων, Συμβούλιο Σπουδών και Διοικητικό Συμβούλιο), με σκοπό να συντονισθούν οι διδάσκοντες σ' ένα κοινά αποδεκτό πλαίσιο εκπαιδευτικής διαδικασίας το οποίο αρμόζει σε επαγγελματική σχολή, όπως είναι η Εθνική Σχολή Δικαστικών Λειτουργών. Η θεμελιώδης αρχή της μεθοδολογίας στην επαγγελματική εκπαίδευση συνίσταται στο ότι δίδεται έμφαση στην ενδεδειγμένη επεξεργασία και την κριτική ανάλυση υποθέσεων και δικογραφιών, δια μέσου των οποίων επιχειρείται και η προσέγγιση θεωρητικών ζητημάτων που ανακύπτουν κατά την κατάστροψη του δικανικού συλλογισμού ο οποίος πρέπει να εμφορείται από το δόγμα της νομικής επιστήμης.

Ο βαθμός επίτευξης αυτού του στόχου σχετικά ικανοποιητικός.

Ο μεγάλος αριθμός διδασκόντων και η διαφορετική προέλευσή τους (δικαστές, καθηγητές, δικηγόροι), περιόρισαν το βαθμό επιτυχίας αυτού του στόχου κατά την τριετία που διέρρευσε. Απαιτείται συντονισμένη προσπάθεια στο μέλλον για να έχουμε καλύτερα αποτελέσματα.

2. Ανανέωση και αξιολόγηση διδακτικού προσωπικού

Ο νόμος που διέπει τη Σχολή προβλέπει ότι το ανώτατο όριο για τη συμμετοχή διδασκόντων στο εκπαιδευτικό προσωπικό είναι τα εννέα έτη. Για τις εκπαιδευτικές σειρές 20^η και 21^η πραγματοποιήθηκε μερική ανανέωση του διδακτικού προσωπικού σε ποσοστό 25-30% κατ' έτος, με την ένταξη και νέων διδασκόντων που καλύπτουν τις εκπαιδευτικές ανάγκες και ταυτόχρονα εκπροσωπούν περισσότερα δικαστήρια, πανεπιστήμια και άλλους επιστημονικούς χώρους (δικηγόροι, οικονομολόγοι, λογιστές κλπ). Σημειωτέον ότι η Σχολή δεν εφήρμοξε με αυστηρότητα το όριο των εννέα ετών, λαμβάνοντας υπόψη ότι υπάρχουν διδάσκοντες όλων των κατευθύνσεων

που έχουν υπερβεί την εννεαετία αλλά διακρίνονται για την πολύ σημαντική προσφορά τους στο εκπαιδευτικό έργο, η οποία επιβεβαιώνεται και από την άριστη αξιολόγησή τους εκ μέρους των σπουδαστών. Επισημαίνεται ότι η Σχολή τηρούσε για πολλά χρόνια αρχείο αξιολογήσεων των διδασκόντων, οι οποίες συμπληρώνονταν ανωνύμως από τους σπουδαστές στο τέλος της φοίτησής τους, χωρίς όμως οι αξιολογήσεις αυτές να τίθενται υπόψη των διδασκόντων. Τα τελευταία δύο χρόνια οι φόρμες αξιολόγησης άλλαξαν, επί τη βάση των προτύπων που χρησιμοποιούνται στα πανεπιστήμια, αποτελούν αντικείμενο επεξεργασίας και μορφοποιούνται ως γραφήματα τα οποία στη συνέχεια κοινοποιούνται, μαζί με τα τυχόν σχόλια, στους διδάσκοντες προκειμένου οι τελευταίοι να έχουν εικόνα της απόδοσής τους και ανταπόκρισης της διδασκαλίας τους από τους σπουδαστές.

Το Δ.Σ. της Σχολής στη συνεδρίασή του για το πρόγραμμα σπουδών της 21^{ης} εκπαιδευτικής σειράς αποφάσισε να τηρηθεί από την επόμενη σειρά (22^η) το ανώτατο όριο της εννεατίας.

Εξάλλου, η Διαχειριστική Αρχή, στο πλαίσιο ένταξης της Σχολής στο νέο ευρωπαϊκό χρηματοδοτικό πρόγραμμα 2014-2022, θέτει ως προϋπόθεση για τη νέα σειρά, αλλά και για τις επόμενες, τον καθορισμό μορίων ανά κριτήριο, ώστε η επιλογή των διδασκόντων να προκύπτει από τη συνολική βαθμολόγηση των κριτηρίων για κάθε υποψήφιο διδάσκοντα. Το Δ.Σ. της Σχολής, στη συνεδρίαση της 8.4.2016, καθόρισε αριθμό μορίων για καθένα από τα προβλεπόμενα στο νόμο κριτήρια ως προς όλες τις κατηγορίες των διδασκόντων (δικαστές, καθηγητές, δικηγόροι, ειδικοί επιστήμονες κλπ), δίδοντας διαφορετική βαρύτητα στα κριτήρια, με βάση τη φύση και την αποστολή της Σχολής ως οργανισμού επαγγελματικής εκπαίδευσης που επιδιώκει πρωτίστως την ανάπτυξη επαγγελματικών δεξιοτήτων των σπουδαστών.

Ο βαθμός επίτευξης αυτού του στόχου ικανοποιητικός.

Επιβάλλεται να μελετηθούν τα αποτελέσματα της μοριοδότησης των κριτηρίων, που εφαρμόζεται για πρώτη φορά στην ιστορία της Σχολής, η οποία ναι μεν φαίνεται να παρέχει ορισμένες εγγυήσεις διαφάνειας και αξιοκρατίας αλλά έχει και αδυναμίες.

3. Η ενεργοποίηση και ο εμπλουτισμός της πρακτικής άσκησης στα δικαστήρια που συνιστά το τρίτο στάδιο φοίτησης

Δόθηκε ιδιαίτερη βαρύτητα κατά τη τριετία που διέρρευσε στην καλύτερη δυνατή αξιοποίηση του τρίτου σταδίου της φοίτησης, το οποίο λαμβάνει χώρα στα δικαστήρια Αθηνών και Θεσσαλονίκης και αποτελεί κομβικό σημείο της προετοιμασίας των σπουδαστών για την άσκηση των καθηκόντων τους. Έγιναν πολλές συναντήσεις με τους εκπαιδευτές και επιδιώχθηκε ο συντονισμός της εκπαιδευτικής διαδικασίας, η ανάθεση ικανού αριθμού δικογραφιών, η συγγραφή σχεδίων δικαστικών αποφάσεων και η παρακολούθηση από τους σπουδαστές της δικαστικής εργασίας σε όλες τις εκδηλώσεις της. Παράλληλα ενεργοποιήθηκε σε μεγάλο βαθμό η πρόβλεψη του νομοθέτη για την πραγματοποίηση σεμιναρίων επί ειδικών θεματικών.

Ο βαθμός επίτευξης του στόχου πολύ ικανοποιητικός σε ορισμένα δικαστήρια και με περιθώρια βελτίωσης σε άλλα

Το μεγάλο πρόβλημα για την επίτευξη αυτού του στόχου είναι η αυξημένη απασχόληση των εκπαιδευτών δικαστών στα κύρια καθήκοντά τους. Τούτο συμβαίνει ιδίως στο Πρωτοδικείο Αθηνών το οποίο είναι ένα πολύ μεγάλο δικαστήριο και οι δικαστές του εξαιρετικά επιβαρυνόμενοι. Για πολλά χρόνια το στάδιο αυτό φοίτησης δεν προσέφερε τα αναμενόμενα. Η κατάσταση έχει μεταβληθεί προς το καλύτερο με θετικά αποτελέσματα και μάλιστα ο εμπλουτισμός της περιόδου αυτής με σειρά ειδικών σεμιναρίων έχει λειτουργήσει πολύ εποικοδομητικά καθώς οι σπουδαστές έρχονται σε επαφή με ενδιαφέροντα αντικείμενα που συνδέονται με την άσκηση των δικαστικών καθηκόντων τους. Ειδικά ως προς το Πρωτοδικείο Αθηνών, το οποίο παρουσίαζε το μεγαλύτερο πρόβλημα, ο Προϊστάμενος και οι εκπαιδευτές καταβάλουν μεγάλη προσπάθεια προς την κατεύθυνση ουσιαστικής εκπαίδευσης των σπουδαστών. Και για το στόχο αυτό επιβάλλεται διαρκής προσπάθεια της Σχολής με συνεχή επικοινωνία και συντονισμό των εποπτών και των εκπαιδευτών.

4. Ο εμπλουτισμός της εκπαίδευσης με σύγχρονα αντικείμενα που απασχολούν την κοινωνία και την πολιτεία

Έγινε συστηματική προσπάθεια να πραγματοποιηθούν στη Σχολή, σε όλες τις φάσεις της φοίτησης, ημερίδες, σεμινάρια και άλλες εκδηλώσεις σε συνεργασία με εκπαιδευτικούς οργανισμούς, επιστημονικές ενώσεις και άλλους φορείς, με σκοπό να διευρυνθούν οι ορίζοντες των σπουδαστών και να ευαισθητοποιηθούν σε σημαντικά προβλήματα της κοινωνίας και της πολιτείας. Στόχος της Σχολής είναι η δημιουργία δικαστών που να ενημερώνονται για τα μεγάλα ζητήματα της εποχής στην οικονομία, τα δικαιώματα, τη δημοκρατία, τις μειονότητες, το ρατσισμό και την ξενοφοβία, την μετανάστευση κλπ.

Ο βαθμός επίτευξης αυτού του στόχου πολύ ικανοποιητικός

Το κυριότερο πρόβλημα για την επίτευξη αυτού του στόχου είναι η έλλειψη γνώσης εκ μέρους των συνεργαζόμενων φορέων των αναγκών που έχουν οι σπουδαστές της Σχολής, σε σχέση με την άσκηση των μελλοντικών δικαστικών καθηκόντων τους, ώστε να προσαρμόσουν το επίπεδο και την κατεύθυνση του περιεχομένου των ημερίδων και σεμιναρίων. Αυτό αντιμετωπίζεται μέσα από τη διαδικασία αξιολόγησης, εκ μέρους των σπουδαστών, των εκδηλώσεων και περαιτέρω της κοινοποίησης των αποτελεσμάτων της αξιολόγησης στους συνεργαζόμενους φορείς, προκειμένου σε επόμενη συνεργασία να προσαρμόσουν το περιεχόμενο των θεματικών.

5. Η ευρωπαϊκή διάσταση της προεισαγωγικής εκπαίδευσης

Η Διεύθυνση της Σχολής έδωσε ιδιαίτερο βάρος στην επαφή των σπουδαστών με τους ευρωπαϊκούς δικαστικούς θεσμούς, την ανταλλαγή επισκέψεων με σπουδαστές των άλλων ευρωπαϊκών σχολών δικαστών καθώς και τη συμμετοχή σε ευρωπαϊκούς διαγωνισμούς σπουδαστών. Στο πλαίσιο αυτό πραγματοποιήθηκαν εκπαιδευτικά ταξίδια στα δικαστήρια του Λουξεμβούργου και του Στρασβούργου, αριθμός σπουδαστών της Σχολής επισκέφτηκε διάφορες σχολές σε ευρωπαϊκές χώρες και δεχθήκαμε επισκέψεις ευρωπαίων σπουδαστών που παρακολούθησαν μαθήματα μιας εβδομάδας που έγιναν στην αγγλική γλώσσα. Επίσης ομάδες σπουδαστών της Σχολής μετείχαν σε διαγωνισμούς που διοργάνωσε το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Δικαστικής

Εκπαίδευσης και μια εξ αυτών έτυχε ειδικής διάκρισης, ενώ πραγματοποιήθηκε επίσκεψη σπουδαστών και νέων δικαστών στο Βερολίνο όπου παρακολούθησαν σημαντική εκδήλωση για τη νομολογία του Ομοσπονδιακού Δικαστηρίου.

Ο βαθμός επίτευξης αυτού του στόχου εξαιρετικά ικανοποιητικός

Η προσπάθεια για ευρωπαϊκό άνοιγμα της Σχολής πρέπει να συνεχιστεί διότι έχουμε πολλά να κερδίσουμε. Απαιτείται διαρκής, επίμονη και επίπονη προσπάθεια για τη διατήρηση και την επέκταση του υφιστάμενου δικτύου επαφών της Σχολής με τους ευρωπαϊκούς θεσμούς δικαστικής εκπαίδευσης, με ευρωπαϊκά δικαστήρια και πανεπιστήμια καθώς και με άλλους οργανισμούς κύρους που προάγουν τη νομική επιστήμη.

6. Το άνοιγμα της Σχολής στην κοινωνία και ειδικότερα στη διανοήση και την τέχνη

Η Σχολή στην τριετία που διέρρευσε, άνοιξε ένα κύκλο εκδηλώσεων με τη συμμετοχή προσωπικοτήτων από το χώρο της διανοήσης και της τέχνης. Συγκεκριμένα έλαβαν χώρα τρεις εκδηλώσεις. Η πρώτη με τίτλο «Δικαιοσύνη και Λογοτεχνία» με τη συμμετοχή συγγραφέων και κριτικών, όπως της Ι. Καρυστιάνη, του Δ. Γεωργουσόπουλου, του Δ. Κούρτοβικ, της Λ.Διβάνη αλλά και δικαστών και πανεπιστημιακών όπως του Συμβούλου Επικρατείας Η. Μάζου και του καθηγητή Π. Λαζαράτου. Στη δεύτερη με τίτλο «Δικαιοσύνη και Κινηματογράφος» συμμετείχαν, μεταξύ άλλων, οι σκηνοθέτες Π. Βούλγαρης και Κ. Γαβράς, ο καθηγητής Π. Δόϊκος και οι δικαστές Αικ. Σακελλαροπούλου και Η. Κοντοζαμάνης. Η τρίτη είχε ως τίτλο «Δικαιοσύνη και Θέατρο» και συμμετείχαν οι δικαστές Γ. Φουρλάνος και Κ. Πισπιρίγκος και οι ηθοποιοί Μ. Παπαδημητρίου και Ε. Δημητροπούλου. Οι εκδηλώσεις αυτές είχαν ως σκοπό να αναδείξουν τον πνευματικό-διανοητικό χαρακτήρα του δικαστικού λειτουργήματος, να φέρουν σε επαφή τους δικαστές με προσωπικότητες του πνευματικού κόσμου της χώρας και να δημιουργηθεί ένας διάυλος επικοινωνίας με την κοινωνία μέσω δημιουργημάτων της τέχνης.

Ο βαθμός επίτευξης αυτού του στόχου εξαιρετικά ικανοποιητικός

Στις εκδηλώσεις αυτές παραβρέθηκαν σπουδαστές της Σχολής αλλά και ένας μεγάλος αριθμός δικαστών. Επίσης τις παρακολούθησαν δικηγόροι και άλλοι πολίτες που έδειξαν ενδιαφέρον για τις συζητήσεις που έγιναν και τα έργα που προβλήθηκαν. Η συνέχιση των εκδηλώσεων αυτών στο μέλλον θα ωφελήσει πολλαπλώς τη Σχολή και τη δικαιοσύνη γενικότερα, διότι ανοίγει ορίζοντες για τα μέλη του δικαστικού σώματος και συμβάλλει στη γόνιμη επικοινωνία με την κοινωνία.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ: ΣΥΝΕΧΙΖΟΜΕΝΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ

1. Σύγχρονα αντικείμενα επιμόρφωσης και διακλαδικότητα

Δόθηκε ιδιαίτερη βαρύτητα στην επιλογή αντικειμένων που εμφανίζουν πρακτικό ενδιαφέρον για την άσκηση του δικαστικού λειτουργήματος και συνδέονται με πρόσφατες εξελίξεις στη νομοθεσία και τη νομολογία. Αυξήθηκε ο αριθμός των επιμορφωτικών δράσεων που έχουν διακλαδικό χαρακτήρα και δίδουν την ευκαιρία στους δικαστές των δύο κλάδων και τους εισαγγελείς να επιμορφωθούν επί θεμάτων που εμφανίζουν διακλαδικότητα, να επικοινωνήσουν και να αισθανθούν γενικότερα ότι αποτελούν μέλη ενός ενιαίου σώματος που έρχεται συχνά αντιμέτωπο με κοινά προβλήματα.

Βαθμός επίτευξης αυτού του στόχου ικανοποιητικός

Η αναζήτηση σύγχρονων αντικειμένων επιμόρφωσης που αφορούν όλους τους κλάδους της δικαιοσύνης, απαιτεί συνεχή και επίμονη προσπάθεια, ενώ ιδιαίτερες δυσχέρειες εμφανίζει ο καθορισμός των ειδικότερων θεματικών καθώς και ο συντονισμός των εισηγητών που προέρχονται από περισσότερους κλάδους. Η Σχολή πρέπει να επιμείνει προς την κατεύθυνση αυτή διότι οι διακλαδικές δράσεις έχουν σημαντική απήχηση μεταξύ των συναδέλφων.

2. Διεύρυνση οργανωτικών επιτροπών και ανοιχτή διαδικασία επιλογής εισηγητών

Για κάθε επιμορφωτική δράση ο νόμος της Σχολής προβλέπει τη συγκρότηση τριμελούς οργανωτικής επιτροπής. Λαμβάνεται πρόνοια στις οργανωτικές επιτροπές να συμμετέχουν, εκτός από μέλη της διεύθυνσης της Σχολής, όσο το δυνατό περισσότεροι δικαστές, εισαγγελείς, καθηγητές, ειδικοί επιστήμονες κ.α. ώστε να υπάρχει ευρύς κύκλος προσώπων που συμβάλλει στην οργανωτική πτυχή της επιμορφωτικής δράσης. Επίσης, για κάθε επιμορφωτική δράση αναρτάται πρόσκληση στην ιστοσελίδα της Σχολής και καλούνται οι ενδιαφερόμενοι να συμμετάσχουν ως εισηγητές, να υποβάλλουν εντός ορισμένης προθεσμίας, αίτηση με βιογραφικό σημείωμα και προτεινόμενο θέμα εισήγησης. Η οργανωτική επιτροπή αξιολογεί της αιτήσεις και καταρτίζει το πρόγραμμα, μεριμνώντας οι εισηγητές να προέρχονται, κατά το δυνατό και ανάλογα με το αντικείμενο, από περισσότερους χώρους επαγγελματικούς και επιστημονικούς, ώστε να διασφαλίζεται σφαιρικότητα στην προσέγγιση του αντικειμένου. Έχει δοθεί ιδιαίτερη βαρύτητα στη συμμετοχή ως εισηγητών προσώπων

που προέρχονται από ειδικούς επιστημονικούς κλάδους, πέραν της νομικής επιστήμης, ή από τη δημόσια διοίκηση ή από επαγγελματικούς κλάδους.

Βαθμός επίτευξης του στόχου ικανοποιητικός και με περιθώρια περαιτέρω βελτίωσης

3. Σύγχρονες μέθοδοι επιμόρφωσης

Οι μεθοδολογικές αρχές που διέπουν την επιμόρφωση, επιβάλλουν οι σχετικές δράσεις να απευθύνονται σε σχετικά περιορισμένο αριθμό προσώπων, οι δε συνεδρίες διακρίνονται σε γενικές, με τη συμμετοχή όλων, και ειδικές με την κατανομή των επιμορφούμενων σε ομάδες εργασίας που επικεντρώνονται σε συγκεκριμένες θεματικές και προϋποθέτουν την μελέτη υλικού το οποίο έχει δοθεί στους συμμετέχοντες πριν από την έναρξη της ημερίδας ή διημερίδας. Αυτό το σχήμα, που απηχεί σύγχρονες αντιλήψεις εκπαίδευσης, εφαρμόστηκε στη Σχολή σε ορισμένες από τις επιμορφωτικές δράσεις, ιδίως σε αυτές με διακλαδικό χαρακτήρα, όπου τη γενική συνεδρία διαδέχονταν ειδικές συνεδρίες κατά δικαιοδοτικό κλάδο. Το εν λόγω σχήμα δεν μπορεί να εφαρμοστεί στα συνέδρια στα οποία καλείται μεγάλος αριθμός επιμορφούμενων και αφορούν, συνήθως, ευρύτατες θεματικές με πολύ μεγάλο θεωρητικό και πρακτικό ενδιαφέρον για όλους. Επιδίωξη ήταν πάντως να αυξηθούν οι ημερίδες ή διημερίδες που επιτρέπουν την εφαρμογή των σύγχρονων μεθόδων και να μειωθούν αντίστοιχα τα πολυπληθή συνέδρια τα οποία έχουν αμφίβολα αποτελέσματα από εκπαιδευτική άποψη.

Βαθμός επίτευξης του στόχου ικανοποιητικός και με περιθώρια σημαντικής βελτίωσης.

4. Αξιολόγηση επιμορφωτικών δράσεων από τους συμμετέχοντες και ανίχνευση επιμορφωτικών αναγκών

Αμέσως μετά την ολοκλήρωση κάθε επιμορφωτικής δράσης οι συμμετέχοντες συμπληρώνουν έντυπο στο οποίο αξιολογούν τη θεματική, την οργάνωση, τους εισηγητές, το διανεμηθέν υλικό, τη διοικητική υποστήριξη και οποιοδήποτε άλλο θέμα κρίνουν αναγκαίο να σχολιάσουν. Η Σχολή συλλέγει τα έντυπα, επεξεργάζεται τις απαντήσεις και τις αποτυπώνει σε γραφήματα, όπου αυτό είναι δυνατό, κοινοποιεί τα αποτελέσματα της αξιολόγησης στους προεδρεύοντες και τους εισηγητές της επιμορφωτικής δραστηριότητας και, περαιτέρω, λαμβάνει υπόψη τα αποτελέσματα της αξιολόγησης για το σχεδιασμό των επόμενων επιμορφωτικών δράσεων τόσο ως προς

τις θεματικές όσο και ως προς τα πρόσωπα που μετέχουν ως προεδρεύοντες και εισηγητές.

Μετά την ένταξη στο νέο ΕΣΠΑ η Σχολή υποχρεούται να διαμορφώσει μηχανισμό ανίχνευσης των αναγκών των υπηρετούντων δικαστών και εισαγγελέων για επιμόρφωση. Για το σκοπό αυτό επιβάλλεται αφενός η σύνταξη ερωτηματολογίων που να απευθύνονται στους προϊσταμένους των δικαστηρίων αλλά και στους δικαστές και εισαγγελείς ατομικά, στα οποία να αποτυπώνουν τις ανάγκες και τις προτάσεις τους για επιμορφωτικές δράσεις και αφετέρου η σύσταση ομάδων εργασίας δικαστών και εισαγγελέων, ανά δικαστήριο και εισαγγελία αντίστοιχα, που θα τροφοδοτούν τη Σχολή με ιδέες και προτάσεις για επιμορφωτικές δράσεις ανάλογα με τις υφιστάμενες ανάγκες.

Ο βαθμός επίτευξης του στόχου ικανοποιητικός ως προς την αξιολόγηση ενώ πρέπει να τεθεί σε κίνηση ο μηχανισμός ανίχνευσης εκπαιδευτικών αναγκών.

5. Η ευρωπαϊκή προοπτική της επιμόρφωσης

Η Σχολή αποτελεί μέλος του οργανισμού European Judicial Training Network και έχει καταβληθεί ιδιαίτερη προσπάθεια να αξιοποιηθούν όλες οι δυνατότητες που παρέχει η συμμετοχή μας. Έτσι, φιλοξενήσαμε τη γενική συνέλευση του οργανισμού το πρώτο εξάμηνο του 2014 , καθώς επίσης συνέδρια του εν λόγω οργανισμού στην έδρα της Σχολής, στα οποία συμμετείχαν ευρωπαίοι και έλληνες δικαστές, ανταποκριθήκαμε σε προσκλήσεις για συμμετοχή δικαστών σε συνέδρια που έλαβαν χώρα σε διάφορες ευρωπαϊκές χώρες με αποτέλεσμα ικανός αριθμός να επιμορφώνεται ετησίως στο πλαίσιο των εκδηλώσεων του οργανισμού. Επίσης διευρύνουμε τις σχέσεις μας με την Ευρωπαϊκή Ακαδημία Δικαίου (ERA) με την οποία συνεργαζόμαστε σε περισσότερα επίπεδα, συνεργασθήκαμε σε ημερίδες με τον Οργανισμό για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη (ΟΑΣΕ) δημιουργήσαμε διάυλο επικοινωνίας με το Ίδρυμα Αντενάουερ στέλνοντας δικαστές σε μια σημαντική εκδήλωση στο Βερολίνο για την παρουσίαση της νομολογίας του Ομοσπονδιακού Γερμανικού Δικαστηρίου, συνεργασθήκαμε για την πραγματοποίηση ημερίδας με το Γερμανικό Ομοσπονδιακό Δικαστήριο και το Πανεπιστήμιο της Κολωνίας, καλέσαμε ως εισηγητές διακεκριμένους καθηγητές από χώρες της Ευρώπης, είμαστε στη φάση

της συνεννόησης για συνεργασία με τη γαλλική ENA με την αποστολή διδασκόντων για ενημέρωση σε σύγχρονες μεθόδους εκπαίδευσης.

Ο βαθμός επίτευξης του στόχου εξαιρετικά ικανοποιητικός

6. Η ανάληψη επιμορφωτικών προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται από την Ευρωπαϊκή Ένωση

Η Σχολή υπέβαλε πρόταση, πρώτη φορά στην ιστορία της, σε πρόσκληση ενδιαφέροντος για ευρωπαϊκά προγράμματα που χρηματοδοτούνται από την Ευρωπαϊκή Ένωση και ειδικότερα για το πρόγραμμα κατά της απάτης που οργανώνει ο οργανισμός OLAF (European Anti-Fraud Office) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η πρόταση έγινε δεκτή και η Σχολή έχει αναλάβει τη διοργάνωση ευρωπαϊκών συναντήσεων και συνεδρίου επί της ανωτέρω θεματικής που θα διεξαχθούν εντός του 2016, με προϋπολογισμό ύψους 60.000 ευρώ περίπου, όπου η Σχολή συμμετέχει οικονομικά σε ποσοστό 15%. Ταυτόχρονα η Σχολή συμμετέχει ως co-partner σε προτάσεις που έχουν υποβάλει άλλοι φορείς για ευρωπαϊκά προγράμματα, μεταξύ δε των συνεργασιών αυτών περιλαμβάνεται και η συμμετοχή της σε σχήμα υπό την Ευρωπαϊκή Ακαδημία Δικαίου (ERA) για πρόγραμμα που αφορά το μεγάλο θέμα του trafficking. Το Δ.Σ. της Σχολής έχει εγκρίνει, με απόφασή του, τη συμμετοχή της Σχολής σε προσκλήσεις ενδιαφέροντος για ευρωπαϊκά προγράμματα και τη σύμπραξή της με άλλους φορείς, υπό την προϋπόθεση ότι στο σχήμα μετέχει πάντοτε και ένας ακόμη ευρωπαϊκός δικαστικός φορέας (δικαστήριο, σχολή δικαστών κ.α.).

Βαθμός επίτευξης του στόχου ικανοποιητικός με περιθώρια βελτίωσης. Σημειωτέον ότι η διεκδίκηση ευρωπαϊκών προγραμμάτων με μόνη προτείνουσα τη Σχολή επιβάλλει την καταβολή δικής της οικονομικής συνεισφοράς, ενώ όταν συμμετέχει ως co-partner μπορεί άλλος φορέας να καλύψει το ποσοστό συμμετοχής και να μην χρειαστεί να συνεισφέρει.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ: ΠΡΟΤΑΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΣΧΟΛΗΣ

Μετά από είκοσι ένα χρόνια λειτουργίας η Εθνική Σχολή Δικαστικών Λειτουργών έχει κλείσει ένα σημαντικό κύκλο προσφοράς στην ελληνική δικαιοσύνη και γενικότερα στην πολιτεία και την κοινωνία.

Οι νέες συνθήκες που έχουν διαμορφωθεί σε κοινωνικοοικονομικό επίπεδο καθώς και οι σύγχρονες απαιτήσεις για την οργάνωση και λειτουργία όχι μόνο της δικαιοσύνης αλλά και γενικότερα του κράτους, επιβάλλουν την ενεργοποίηση του κοινού νομοθέτη προς την κατεύθυνση της μεταρρύθμισης του θεσμικού πλαισίου της δικαστικής εκπαίδευσης στη χώρα μας. Οι μεταρρυθμίσεις πρέπει να έχουν τριπλή στόχευση και οδηγούν στην αναδιάρθρωση του οργανωτικού σχήματος του νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου που φέρει σήμερα τον τίτλο: «Εθνική Σχολή Δικαστικών Λειτουργών».

Στο πλαίσιο αυτό προτείνεται η καθιέρωση της συνεχιζόμενης κατάρτισης (επιμόρφωσης) των υπηρετούντων δικαστών και εισαγγελέων, από το βαθμό του πρωτοδίκη έως το βαθμό του εφέτη, ως προϋπόθεση για την προαγωγική τους εξέλιξη. Τούτο σημαίνει ότι οι δικαστές και εισαγγελείς για να προαχθούν πρέπει να έχουν συμμετάσχει ενεργά σε συγκεκριμένο αριθμό επιμορφωτικών σεμιναρίων που ορίζει ο νομοθέτης. Στα αντικείμενα των επιμορφωτικών σεμιναρίων είναι απαραίτητο να εντάσσονται, εκτός των άλλων, η δικαστική δεοντολογία και ανεξαρτησία, η ανάλυση της νομολογίας των ευρωπαϊκών δικαστηρίων καθώς και η διαχείριση του δικαστικού χρόνου (δικαστικό management). Για να καταστεί δυνατή η επιμόρφωση ενός τόσο μεγάλου αριθμού δικαστών και εισαγγελέων ετησίως, είναι ανάγκη ο νομοθέτης να προβλέψει ότι τα σεμινάρια μπορεί να διεξάγονται όχι μόνο στη Θεσσαλονίκη και στην Κομοτηνή, αλλά σε ολόκληρη τη χώρα και ιδίως στις έδρες των εφετειακών περιφερειών. Μια τέτοια πρόβλεψη μειώνει αισθητά το κόστος κάθε σεμιναρίου, αφού αποφεύγεται η μετακίνηση των επιμορφούμενων, που είναι συνήθως πολλοί, και επομένως οι μετακινήσεις αφορούν μόνο τις ομάδες των εκπαιδευτών. Με τον τρόπο αυτό οι εκπαιδευτές έχουν τη δυνατότητα να πραγματοποιούν την επιμόρφωση με την μορφή σεμιναρίων, στα οποία συμμετέχουν ενεργά μικρές ομάδες επιμορφούμενων που εργάζονται επί τη βάση υλικού το οποίο τους έχει δοθεί εκ των προτέρων προς μελέτη και επεξεργασία. Υπό τους όρους αυτούς η συνεχιζόμενη

κατάρτιση μετατρέπεται σε διαρκή επιμόρφωση, για την καλύτερη οργάνωση της οποίας κρίνεται σκόπιμο να υπάρχει διακριτή υπηρεσιακή μονάδα εντός του εκπαιδευτικού οργανισμού, με ομάδα δικαστών και εισαγγελέων που σχεδιάζει και εκτελεί ετήσια προγράμματα επί τη βάση ενός μακροχρόνιου πλάνου που καταρτίζεται από τη διοίκηση.

Στο πλαίσιο αναδιοργάνωσης της Σχολής προτείνεται, περαιτέρω, η σύσταση μονάδας επιστημονικής τεκμηρίωσης, η οποία να αποτελείται από νεότερους δικαστές και εισαγγελείς με γλωσσομάθεια και γνώση των ευρωπαϊκών εξελίξεων στον τομέα της δικαιοσύνης. Είναι κοινός τόπος ότι στην Ευρώπη λειτουργούν οργανισμοί με αντικείμενο την οργάνωση και λειτουργία της δικαιοσύνης και επεξεργάζονται λύσεις για μεγάλα ζητήματα που απασχολούν τα δικαστικά συστήματα, όπως η αποτελεσματικότητα της δικαιοσύνης, η ποιότητα του δικαστικού έργου, η χωροταξία των δικαστηρίων, η δικαστική ανεξαρτησία και η αξιολόγηση των δικαστών. Η ομάδα αυτή των δικαστών μπορεί να λειτουργήσει ως μοχλός διάδοσης των διεθνών και ευρωπαϊκών εξελίξεων στην Ελλάδα με διάφορες δράσεις (πχ. μετάφραση κειμένων και προώθησή τους στα δικαστήρια και τις εισαγγελίες, πραγματοποίηση συναντήσεων με διοικήσεις εφετείων και πρωτοδικείων για ενημέρωση), να αναλάβει τη σύνταξη μελετών επί τη βάση των ευρωπαϊκών και διεθνών κειμένων για κρίσιμες πτυχές της οργάνωσης της δικαιοσύνης, να προωθήσει τη συνεργασία με διεθνείς και ευρωπαϊκούς φορείς καθώς επίσης να λειτουργήσει σε επιστημονικό επίπεδο υποστηρικτικά στο θεσμό της επιθεώρησης των δικαστών με την επεξεργασία στατιστικών στοιχείων, την αξιοποίηση της ευρωπαϊκής εμπειρίας ως προς την μεθοδολογία και τη διαδικασία αξιολόγησης.

Τέλος, η αναδιάρθρωση της δικαστικής εκπαίδευσης πρέπει να περιλάβει και το σκέλος της προεισαγωγικής εκπαίδευσης, στην οποία επιβάλλεται να υπάρξουν ορισμένες τροποποιήσεις με βάση τα ισχύοντα στην Ευρώπη. Κρίνεται απαραίτητο, ενόψει του επαγγελματικού χαρακτήρα της Σχολής, από τα πρώτα στάδια φοίτησης οι σπουδαστές να διανύουν ικανό χρόνο στα δικαστήρια, στα οποία πρέπει να συγκροτείται με ευθύνη και υπό την εποπτεία της Διεύθυνσης της Σχολής δίκτυο εκπαιδευτών, στους βαθμούς του εφέτη και του προέδρου πρωτοδικών, που αναλαμβάνει την εκπαίδευση των σπουδαστών με την παρακολούθηση διασκέψεων και συνεδριάσεων, τη συγγραφή σχεδίων αποφάσεων και την εν γένει συμμετοχή στις λειτουργίες των δικαστηρίων. Με τον τρόπο αυτό συνδυάζεται η παράλληλη

προσέγγιση των θεωρητικών αναπτύξεων που παρέχουν τα μαθήματα, οι ημερίδες και τα σεμινάρια, με την άσκηση στα δικαστήρια, αυτή δε η μορφή εκπαίδευσης μπορεί να λειτουργεί καθ' όλη την περίοδο φοίτησης. Το προτεινόμενο εκπαιδευτικό σχήμα, που αποτελεί άλλωστε μόνιμο αίτημα των σπουδαστών την τελευταία δεκαετία όπως προκύπτει από τις εκθέσεις αξιολόγησης που συντάσσουν στο τέλος της φοίτησής τους, βασίζεται στα διεθνή και ευρωπαϊκά πρότυπα των επαγγελματικών σχολών, μεταξύ των οποίων συγκαταλέγονται και οι σχολές δικαστών, που επιβάλλουν η εκπαίδευση να εξελίσσεται κατά κύριο λόγο στους τόπους όπου πρόκειται να ασκήσουν καθήκοντα οι εκπαιδευόμενοι μετά το τέλος των σπουδών τους. Προς την κατεύθυνση αυτή κινείται πιλοτικά η προταθείσα από τη Σχολή διάταξη νόμου για τη φοίτηση της εκπαιδευτικής σειράς που θα εισέλθει στη Σχολή τον επόμενο μήνα και η οποία πρόκειται να ψηφισθεί από το κοινοβούλιο.

Η προώθηση της προπεριγραφείσας δέσμης μεταβολών στη δικαστική εκπαίδευση επιτρέπει την μετεξέλιξη της Σχολής σε ένα κέντρο δικαστικών μελετών, εκπαίδευσης και επιμόρφωσης που διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην εν γένει οργάνωση και λειτουργία της δικαιοσύνης, με βάση τα σύγχρονα δεδομένα και τα ισχύοντα διεθνή και ευρωπαϊκά πρότυπα. Και τούτο διότι η δικαστική εκπαίδευση για να αποδώσει καρπούς και να οδηγήσει στα επιθυμητά αποτελέσματα, δηλαδή στη δημιουργία δικαστών με σύγχρονες αντιλήψεις και εδραία γνώση των σύνθετων προβλημάτων της εποχής μας, πρέπει να λειτουργεί σε βάθος χρόνου και να καλύπτει υποχρεωτικά όχι μόνο την περίοδο της εισαγωγής στο σώμα αλλά και την προαγωγική εξέλιξη έως το βαθμό του εφέτη. Πρέπει να καταστεί σαφές ότι μόνη η περίοδος φοίτησης στη Σχολή, η οποία περιορίζεται στους δεκαέξι μήνες, δεν είναι επαρκής για να καλλιεργηθούν σε βάθος όλα τα μεγάλα ζητήματα που απασχολούν το σύγχρονο δικαστή, όπως η δικαστική δεοντολογία, η ενημέρωση στην ευρωπαϊκή νομολογία, οι σύγχρονες τάσεις οργάνωσης της δικαστικής εργασίας και διοίκησης των δικαστηρίων. Έτσι, τυχόν αιτιάσεις που διατυπώνονται από συναδέλφους και άλλα πρόσωπα που μετέχουν στην απονομή της δικαιοσύνης περί ελλείψεως αποτελεσματικότητας της Σχολής σε συγκεκριμένους τομείς, μπορεί να απαντηθούν μόνο με την αναδιοργάνωση του συνόλου της δικαστικής εκπαίδευσης που να καλύπτει μεγάλη χρονική περίοδο της σταδιοδρομίας του δικαστή.